

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Directie Warmte & Ondergrond
t.a.v. de heer ing. B. Bussemaker

Nationale Programma's
Team CDE/SDE

Jorn ten Have/Frank Nijenhuis
jorn.tenhave@rvo.nl;
frank.nijenhuis@rvo.nl

Hanzelaan 310
8017 JK Zwolle
Postbus 10073
8000 GB Zwolle
www.rvo.nl

Advies

Wijzigingsaanvraag Opslagvergunning P18-4 Porthos
d.d. 04-03-2021 (TAQA Offshore B.V.)

Datum
08-10-2021

Geachte heer Bussemaker,

Onder verwijzing naar uw adviesverzoek van 9 maart 2021 en de daarna door RVO opgevraagde aanvullende stukken en de diverse besprekingen die wij hebben gevoerd, ontvangt u hierbij ons advies met betrekking tot de wijzigingsaanvraag voor het permanent opslaan van CO₂ in het voorkomen P18-4 ten behoeve van het project Porthos.

Aanvrager

De wijzigingsaanvraag van de bestaande opslagvergunning voor CO₂ opslag in het voorkomen P18-4 is aangevraagd door TAQA Offshore B.V. (verder TAQA). TAQA is de huidige houder van onderhavige vergunning (DGETM/EM/15005981). TAQA is voornemens vanaf begin 2023 de volledige verantwoordelijkheid voor de opslag over te dragen aan EBN CCS B.V. (verder EBN CCS). EBN CCS zal vanaf dan de houder van de vergunning moeten worden.

Verzoek

U hebt de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) verzocht een advies uit te brengen over de wijzigingsaanvraag waarbij, met inachtneming van artikel 31e, tweede lid Mbw en rekening houdend met de integrale benadering van de CO₂ opslag in de P18 reservoirs in het bijzonder, wordt ingegaan op de financiële aspecten van de gevraagde wijziging. Aandacht wordt hierbij ook gevraagd voor artikel 30, eerste lid Mbw.

Wijzigingsaanvraag opslagvergunning P 18-4:

Nationale Programma's
Team CDE/SDE

Aanvrager verzoekt om de integrale plannen en de integrale beschrijving van de financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening zoals die ook zijn ingediend bij de Aanvraag P18-2 (integraliteit) ook zo te beschouwen in het kader van de actualisatie van de Opslagvergunning P18-4. De bedragen waarvoor zekerheid wordt gegeven vanaf de eerste injectie van CO2 wijzigen hierdoor ten opzichte van de huidige vergunning.

Datum
08-10-2021

Algemeen:

De integrale benadering van de CO2 opslag in de P18 reservoirs (P18-2, 4 en 6) leidt tot wijziging van de financiële zekerheid (of gelijkwaardige voorziening). Ook is TAQA voornemens om het bevoegd gezag te verzoeken de opslagvergunning begin 2023 over te dragen aan EBN CCS. EBN CCS zal dan ook de zekerheden gaan stellen. Hierdoor is een integrale, financiële beoordeling door RVO ook aan de orde. Op verzoek van RVO is daarom, naast meerdere overleggen met de aanvragers, in een fysieke bijeenkomst met project Porthos inzicht gegeven in de actuele businesscase van het volledige Porthos-project. Hieruit is duidelijk geworden dat de diverse onderdelen waarschijnlijk gesplitst gaan worden in meerdere juridische entiteiten met in samenstelling verschillende aandeelhouders (van het Porthos-project). De juridische vorm en aandeelhoudersstructuur is nog niet definitief; omdat de uiteindelijke vorm en structuur mede invloed heeft op het plan voor de totale financiering blijft dit een aandachtspunt in de toekomst. De totale, thans bekende, investering inclusief marge voor onvoorziene omstandigheden is toegelicht en ook is aangegeven dat het financiële businessmodel is gevalideerd door Deloitte Accountants en de in het model gebruikte kosten zijn technisch beoordeeld door het hierin gespecialiseerde bureau Cost-Engineering. De inbreng van middelen benodigd voor de investeringen wordt gedaan door de 3 bekende aandeelhouders van Porthos met daarnaast ook (inter-)nationale subsidies en de middelen afkomstig van de afkoop van opruimverplichtingen door TAQA. Het tarief waarmee is doorgerekend voor de opslag- en transport fee die de emitters gaan betalen ligt binnen de bandbreedte, zoals die door het PBL is berekend in de Eindadviesbedragen voor de SDE++-2020 regeling. De operationele kosten zijn ook toegelicht op hoofdlijnen inclusief de renovaties van het boorplatform, monitoring, verzekeringsfase. Ontmantelingskosten onshore zijn niet opgenomen aangezien de verwachting is dat het onshore deel van de installatie te zijner tijd aangewend kan worden voor andere doeleinden. Het financiële businessmodel is verder doorgerekend in meerdere scenario's en maakt een gedegen indruk. Aangezien RVO het financiële businessmodel, gezien de betrouwbaarheid, slechts toegelicht heeft gekregen en niet heeft ontvangen, heeft RVO enkel de toelichting kunnen beoordelen.

Conclusie:

De actuele financiële businesscase die aan RVO is gepresenteerd maakt een gedegen indruk en is gevalideerd door daartoe kundige externe partijen. Aangezien RVO het financiële businessmodel, gezien de betrouwbaarheid, niet heeft ontvangen en de businesscase nog niet definitief is, adviseert RVO om in het besluit op de wijzigingsaanvraag een verplichting tot een éénmalige rapportage op te nemen, op grond waarvan de aanvragers over het financiële businessmodel, de juridische- en aandeelhoudersstructuur dienen te rapporteren zodra deze definitief zijn. RVO adviseert tevens deze rapportage extern te laten toetsen door een

hiertoe gekwalificeerde partij, dit in opdracht van de Minister.

Nationale Programma's
Team CDE/SDE

De financiële mogelijkheden van de aanvrager:

Datum
08-10-2021

Hoewel de insteek is dat onderhavige vergunning begin 2023 wordt overgedragen aan EBN CCS is TAQA de huidige houder. RVO heeft de jaarrekening 2019 van TAQA Energy B.V. ontvangen. TAQA Energy B.V. heeft een aansprakelijkheidsverklaring overeenkomstig artikel 403 Boek 2 BW afgegeven voor TAQA. Om die reden heeft RVO de analyse gebaseerd op de ontvangen geconsolideerde jaarrekening van TAQA Energy B.V. Met een eigen vermogen van € 450 mln op een balanstotaal van € 642 mln en geen externe schulden (met een forse voorziening voor decommissioning) is er bij TAQA Energy B.V. sprake van een robuuste financiële positie. De geschoonde cash flow bedroeg € 43,7 mln bij € 20,1 mln aan investeringen. Ook kan TAQA Energy B.V. indien nodig gebruik maken van de kredietfaciliteiten van de moeder, die beschikt over een Fitch rating A. Op basis de Ebitda 2019 zal TAQA Energy B.V. al een groot deel van de vermelde investering uit de businesscase zelf ook kunnen financieren.

EBN CCS is in mei 2020 opgericht en 100 % dochter van EBN B.V. Uit de jaarrekening 2020 van EBN CCS blijkt dat er nog geen bedrijfsmatige activiteiten plaatsvinden, zoals ook beschreven in de aanvraag, en EBN CCS gezien dient te worden als projectvennootschap. De inkomsten bestaan uit verkregen subsidies en de operationele kosten uit de inhuur van personeel en aanloopkosten. Er is op dit moment nog geen aansprakelijkheidsverklaring overeenkomstig artikel 403 Boek 2 BW door EBN B.V. afgegeven. Uit de wijzigingsaanvraag P18-4 en op basis van gesprekken wordt duidelijk dat EBN CCS voorzien zal worden van vermogen door haar moeder EBN B.V. EBN CCS zal vervolgens risicodragend investeren in het Porthos-project. Voor de investeringen is een lening verstrekt door het Ministerie van Economische Zaken ter grootte van € 53,4 mln. Het overige deel van de investeringen zal EBN B.V. zelf inbrengen uit eigen middelen in EBN CCS. Op basis van de cash positie per ultimo 2020 (en de lening van het Ministerie) is EBN B.V. in staat om de geschetste investeringssom in te brengen in EBN CCS. De netto kasstroom van EBN BV over 2020 bedroeg -/- € 160 mln en kan worden opgevangen. Ook is er een actueel niet getrokken kredietfaciliteit ad € 440 mln en een commercial paper programma van € 2.000 mln beschikbaar.

Conclusie:

Hoewel aanvrager voornemens is de onderhavige vergunning begin 2023 te laten overgedragen aan EBN CCS acht RVO zowel TAQA als EBN CCS in staat om de vermelde investeringen (en de te stellen zekerheden) te kunnen dragen. RVO adviseert, indien mogelijk, om als voorwaarde te stellen dat EBN B.V., voorafgaand aan de overdracht van de onderhavige vergunning door TAQA aan EBN CCS, een aansprakelijkheidsverklaring overeenkomstig artikel 403 Boek 2 BW afgeeft voor EBN CCS gedurende de looptijd van het project.

Beoordeling van de financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening die gesteld zal worden:

In de wijzigingsaanvraag is vermeld dat, gezien de beoogde toekomstige rol van TAQA, enkel EBN CCS (of EBN B.V. (Energie Beheer Nederland B.V.) financiële zekerheden of gelijkwaardige voorzieningen zal verstrekken voor de opslagvergunning P18-4. De zekerheden zullen ook (integraal) gelden voor de

reservoirs P18-2 en P18-6. Door de aanvrager wordt een onderscheid gemaakt in zekere- en onzekere elementen. De aanvrager kwalificeert de bestanddelen in artikel 29j lid2 sub b, d, e en f Mbb daarbij als zekere elementen en de artikelen 29j lid 2 sub a en c Mbb als onzekere elementen. RVO deelt dit standpunt.

Nationale Programma's
Team CDE/SDE

Datum
08-10-2021

Voor de zekere elementen worden de volgende aan de olie- en gasindustrie gerelateerde opties benoemd:

- 1) een cash deposit
- 2) een onherroepelijke en onvoorwaardelijke garantie van de moeder EBN B.V.
- 3) een bankgarantie

Hoewel optie 2 met een legal opinion wettelijk geldig is en juridisch afdwingbaar is, kan hier in de tijd discussie ontstaan tussen de Minister en aanvrager.

Voor de onzekere elementen wordt een verzekering voorgesteld als meest geëigende vorm van financiële zekerheid, dit omdat de gebeurtenissen onzeker zijn maar de financiële impact groot. RVO deelt het standpunt dat dit een gebruikelijke vorm van zekerheidsstelling betreft. Voorgesteld wordt om voor de constructiefase een CAR-verzekering (Construction All Risks) af te sluiten en voor de injectie- en operationele fase een operationele property & third party liability verzekering (dit via een internationaal verzekeraarsconsortium).

Onder 3.3 van Deel VII van de aanvraag wordt de uitwerking verder beschreven. Hierin wordt voorgesteld dat het Ministerie van Economische Zaken medepolishouder wordt. Een verpanding van de polissen ligt meer voor de hand om volledig grip te hebben en discussies te voorkomen. Voor eventuele restrisico's en/of uitsluitingen (op de polissen) wordt voorgesteld om een onvoorwaardelijke garantie te verstrekken door de moeder EBN B.V. In de aanvraag is een conceptpolis en een advies met prijsquote van een erkende broker bijgevoegd, waar echter geen waarde aan toegekend kan worden aangezien er geen historische informatie bekend is van lekkage of putinterventie in het Noordzeegebied. Wel worden hier de secties benoemd die schades afdekken waaronder CO2-lekkage, herstel van schade aan putten en aan derden.

Conclusie:

RVO ziet de voorgestelde zekerheden voor onzekere- en zekere elementen als gedegen en marktconform voor projecten van soortgelijke omvang. RVO adviseert voor de zekere elementen om enkel akkoord te gaan met de vorm van een cash deposit of bankgarantie en dit als vereiste in de vergunning op te nemen. Voor de onzekere elementen adviseert RVO aan de Minister om een ervaren externe partij uit de markt in te schakelen en aan te stellen, dit voor het accepteren en valideren van de af te sluiten polissen. Ook adviseert RVO om de polissen te verpanden aan het Ministerie van Economische Zaken, naast het opnemen van deze eis adviseert RVO een intensieve juridische begeleiding te organiseren voor het vestigen van de directe verpanding van de polissen aan het Ministerie. Voor de niet afdekbare risico's bij de onzekere elementen (uitsluiting door verzekeraars) lijkt ons het stellen van moedergaranties de juiste vorm. Speciale aandacht dient uit te gaan bij het goed documenteren van de bepalingen bij de voorziene overdracht van deze vergunning aan EBN CCS waarbij TAQA ontslagen zal worden van haar verplichtingen.

Beoordeling van de cijfermatige onderbouwing en toelichting van de ramingen (bedoeld in artikel 29j, tweede lid van het Mijnbouwbesluit benodigde gegevens) en mogelijke vorm van zekerheid die zal worden gesteld (overeenkomstig artikel 1.3.4a, zesde lid onder a Mijnbouwregeling).

Nationale Programma's
Team CDE/SDE

Datum
08-10-2021

In onderdeel 4 van Deel VII zijn de ramingen weergegeven en onderbouwd die betrekking hebben op de hoogte en de waarschijnlijkheid van de kosten van de wettelijke verplichtingen voor de zekere en onzekere (en/of onwaarschijnlijke) elementen. De ramingen zijn onder meer gebaseerd op het Berenschot rapport, ZEP-rapport, TNO (TNO-396940-20200331-00) en PBL-rapport KEV 2019. Alle onderdelen (zekere elementen: risicobeheerplan, monitoring tot intrekking, financiële bijdrage voor monitoring na intrekking, ontmanteling en afsluiting, onzekere elementen: aankoop CO₂ emissierechten (aan te kopen als er sprake is van uitstroom van CO₂) en corrigerende maatregelen (reparatie lekkage) zijn, conform artikel 29j lid 2 Mbb, separaat beschreven en cijfermatig toegelicht. Onderdelen zijn verder onderbouwd op basis van de Well Specific De-commissioning Designs, indicatieve budgettering van een marktpartij en een notitie van TAQA (ontmantelings- en afsluitkosten). Voor de onzekere elementen is, conform wetgeving, uitgegaan van het worst case scenario. Het grootste risico is hier de uitstroom van CO₂ door lekkage (well blow out), dit risico wordt op basis van de aanvraag zeer gering ingeschat. Voor dit risico is een voorziening van 20 % als "onvoorzienbaar" opgenomen in de kosten. Aanvragers stellen voor om voor een aantal onderdelen (deels) integraal zekerheid te stellen voor de 3 voorkomens P18-2, P18-4 en P-18-6. Dit heeft betrekking op de onderdelen monitoring en ontmanteling (zekere elementen) en de onzekere elementen CO₂-emissierechten en corrigerende maatregelen. De argumentatie hierbij is de integraliteit (zie onderdeel 3.4 van VII) van de diverse putten (lekkage is niet toe te wijzen aan één van de voorkomens) maar ook het uitvoeren van studies, zoals sea-bed scans, beheer en onderhoud van monitoringssystemen. De aangeleverde stukken en de onderbouwing bij de ramingen maken een gedegen indruk waarbij moet worden opgemerkt dat de documenten ter onderbouwing van de ramingen geschreven zijn in 2019. Verder is ons advies, gezien het specifieke karakter, RVO geen expertise op dit vlak heeft en het feit dat er nog geen track-record is dat betrekking heeft op de opslag van CO₂ in de lege Nederlandse gasvelden in de Noordzee, dat het Ministerie van Economische Zaken een externe controle laat uitvoeren op de te zijner tijd geactualiseerde, aan te leveren en door de aanvragers onderbouwde ramingen. Deze externe audit zal invloed kunnen hebben op de hoogte van de ramingen (inclusief al dan niet gedeelde integraliteit) en de daarna te stellen zekerheden door aanvragers.

Conclusie:

De cijfermatige onderbouwing en toelichting van de ramingen zijn gestoeld op externe- en interne documentatie van professionele (markt-)partijen. Dit maakt een gedegen indruk. Gezien de hierboven geschetste argumenten adviseert RVO om een externe controle te laten uitvoeren (opdrachtgever Ministerie) op basis van de in de tijd geactualiseerde, aan te leveren documenten en onderbouwingen door aanvragers.